

**'Quickscan natuurtoets sportcomplex
Atlantislaan, Stadskanaal'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **'Quickscan natuurtoets sportcomplex Atlantislaan, Stadskanaal'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 10305

Status: Conceptrapport

Datum: 2 september 2010

Auteur: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Veldonderzoek: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Eindredactie: Drs. I. Veeman

Opdrachtgever: Gemeente Stadskanaal

Contactpersoon: Dhr. J. Janssen

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2010)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Hoksberg, M.G. (2010). 'Quickscan natuurtoets sportcomplex Atlantislaan, Stadskanaal'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 10-305. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie en beoogde ontwikkelingen	1
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte.....	3
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode.....	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels.....	7
3.5	Overige soortgroepen	8
4	Geraadpleegde bronnen.....	9

Bijlagen

I	.....	Wettelijk kader
---	-------	-----------------

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Stadskanaal (contactpersoon dhr. J. Jansen) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen realisatie van een schoolgebouw ten behoeve van het Noorderpoortcollege en de herontwikkeling van een drietal sportclubgebouwen.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerend gebiedsgericht natuurbeleid. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 30 augustus 2010 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Het onderzoeksgebied ligt in de bebouwde kom van Stadskanaal en maakt geen deel uit van een gebied dat is beschermd krachtens de Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur of ander gebiedsgericht natuurbeleid. Op basis van de afstand, aard van de ingreep en tussenliggende barrières zijn uitstralende effecten op dergelijke gebieden ook niet aan de orde.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het plangebied betreft een sportveld omzoomd door een bosstrook. Daarnaast zijn drie clubgebouwen onderzocht. Langs een zijde van het plangebied loopt een watergang.

Onderstaand worden de bevindingen kort weergegeven:

- In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- In een zomereik in de bosstrook langs de Sportveldenlaan is een boomholte aangetroffen die mogelijk geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Ook in één van de drie clubgebouwen zijn potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. In de andere twee clubgebouwen en in de aanwezige bomen zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten. Er wordt geen schade aan vlieg- en/of jachtroutes verwacht. Het onderzoeksgebied fungeert vermoedelijk als beperkt foerageergebied voor enkele vleermuissoorten;
- Verspreid in het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde (tabel 1 FFW), zoogdiersoorten als Rosse woelmuis, Bosmuis, Huisspitsmuis en Egel te verwachten. Vaste rust- en verblijfplaatsen van zwaarder beschermde zoogdieren als Steenmarter (tabel 2 FFW) worden niet verwacht in het plangebied;
- De bomen en struiken vormen broedgebied voor algemene broedvogels zoals Roodborst, Heggenmus, Merel, Gaai, Houtduif en Winterkoning;
- In de watergang zijn geen beschermde vissen te verwachten. Wel vindt er mogelijk voortplanting plaats van laag beschermde amfibieën. Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken niet verwacht. Verder kan er in de strooisellaag van de houtwallen overwintering van laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (beiden tabel 1 FFW) verwacht worden.
- Er zijn geen reptielen of beschermde ongewervelden aangetroffen en/of te verwachten. Geschikte biotopen voor deze soortgroepen ontbreken.

Ontheffing, compenserende en mitigerende maatregelen

- In een grote Zomereik is een holte aangetroffen die potentieel geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Ook één van de clubgebouwen is mogelijk geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Er wordt geadviseerd gericht vleermuisonderzoek uit te voeren (volgens het vleermuisprotocol) in de daarvoor geëigende periode;
- Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-amfibie- en zoogdiersoorten geldt in deze situatie automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Kap van bomen en struiken dient daarom buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Voor de meeste aanwezige en te verwachten soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Houtduiven broeden soms tot half november.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Stadskanaal (contactpersoon dhr. J. Janssen) heeft EcoGroen Advies BV een natuurtoets uitgevoerd. De natuurtoets is noodzakelijk ten behoeve van de realisatie van een nieuw te bouwen schoolgebouw voor het Noorderpoortcollege en de herontwikkeling van het sportpark. Het onderzoeksgebied is globaal gelegen tussen de Marsbroek, Dr. Kinglaan en de Atlantislaan.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid en -wetgeving.

1.2 Situatie en beoogde ontwikkelingen

Het plangebied betreft drie clubgebouwen (met bijbehorende kleedkamers en opslagruimte) en twee sportvelden omzoomd door bosstroken. Eén van de clubhuizen ligt op enige afstand van het overige onderzoeksgebied. Langs de zuidkant van het plangebied loopt een watergang.

Op de huidige locatie van de sportvelden wordt een schoolgebouw ontwikkeld. Hiervoor zullen mogelijk ook delen van de bosstrook gedund of verwijderd worden. De aanwezige clubgebouwen zullen worden afgebroken. Op nader te bepalen locaties in het plangebied worden vervolgens nieuwe clubgebouwen gerealiseerd.

Figuur 1: Plangebied in twee delen (gele lijnen) weergegeven op een luchtfoto. (Bron: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek op 30 augustus 2010 en bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen). Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het onderzoeksgebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen eventueel nodig zijn om de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten te garanderen.

2 Gebiedsgericht natuurbeleid

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Vogel- en Habitatrichtlijngebieden worden tezamen Natura 2000-gebieden genoemd.

In de directe nabijheid van de onderzoekslocatie bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of Beschermde Natuurmonumenten. Habitatrichtlijngebied Lieftingsbroek ligt op een afstand van ruim negen kilometer. Het Lieftingsbroek is een loofbos op de dalflank van het riviertje de Ruiten Aa. Het bos behoort tot het eiken-haagbeukenbos, beuken-eikenbos en broekbos. De ondergroei is met name in de natte delen rijk ontwikkeld. Plaatselijk wordt de struiklaag gedomineerd door Hulst.

Het dichtstbijzijnde Vogelrichtlijngebied is het Zuidlaardermeergebied gelegen op een afstand van circa twintig kilometer van het plangebied. Het gebied kwalificeert zich voor de niet-broedvogelsoorten Kleine zwaan, Kolgans en Smient en voor de broedvogelsoorten Roerdomp, Porseleinhoen en Rietzanger. Voor de vissoort Grote modderkruiper zijn complementaire instandhoudingsdoelstellingen opgesteld.

Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument is het Witterveld (Dr.) op een afstand van ruim 29 kilometer.

Gezien de afstand van het plangebied tot de Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten en de aard van de beoogde ingreep, wordt gesteld dat de voorgenomen ontwikkelingen geen effecten op kwalificerende soorten en habitats zullen hebben.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gerealiseerd en worden ondermeer ganzenfoerage- en weidevogelgebieden aangewezen.

EHS

Door het rijk en provincies is een beleidskader opgesteld met de spelregels die gelden bij ingrepen binnen de EHS. In dit beleidskader is aangegeven dat ingrepen met significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS alleen onder voorwaarden worden toegestaan. In dit kader moet allereerst in beeld worden gebracht wat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in of nabij het

plangebied zijn. Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt de 'Nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Het onderzoeksgebied zelf is niet begrensd als EHS. Het dichtstbijzijnde als zodanig aangemerkte gebied ligt op een afstand van circa 600 meter. Het betreft bosgebied ten noordoosten van Stadskanaal. Op basis van de afstand en de aard van tussenliggende barrières is aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden niet aan de orde.

Natuur buiten de EHS

Het plangebied is niet door de provincie aangewezen als gebied met specifieke natuurwaarden, zoals ganzengebied of weidevogelgebied. Dergelijke gebieden liggen ook niet binnen de invloedssfeer van de plannen.

3 Flora en fauna van het onderzoeksgebied

3.1 Methode

Op 30 augustus 2010 is een veldbezoek aan het onderzoeksgebied gebracht. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3). Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4: geraadpleegde bronnen) en expert judgement, een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage I.

3.2 Flora

Op de sportvelden groeien behalve ingezaaide grassoorten enkele algemene plantensoorten als Hondsdraf en Varkensgras. In en langs de bosstrook groeien algemene soorten als Gewone melkdistel, Boshavikskruid, Gewoon wilgenroosje, Grote brandnetel, Ridderzuring en Robertskruid.

De boomlaag in de bosstrook bestaat met name uit Zomereik, Iep, Ruwe en Zachte berk, Hazelaar en Spaanse aak. De struiklaag bestaat uit Peterselievlier, Hulst, Gewone vlier, Gewone braam, Hazelaar, Rode kornoelje en diverse sierrozen.

Beschermde plantensoorten of soorten van de Rode Lijst zijn niet aangetroffen en worden gezien de terreingesteldheid ook niet in het onderzoeksgebied verwacht.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrictlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Gedurende het veldonderzoek is specifiek gelet op dergelijke ruimten.

In de bomen in het plangebied zijn geen holten aangetroffen die vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen herbergen, met uitzondering van een grote Zomereik in de houtwal langs de Sportparklaan. In deze boom zit een ingerot gat. De omvang en aard van een achterliggende holte zijn vanaf de grond niet vast te

Figuur 2: Clubgebouwen (A/B/C) weergegeven op een luchtfoto. De Zomereik met holte is met een ster aangegeven. (Bron kaartondergrond: Google Earth)

stellen. Mogelijk kan deze holte dienst doen als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten als Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis. Indien deze boom gekapt moet worden dient nader onderzoek naar deze holte te worden uitgevoerd. Dat kan met een speciale boomcamera, of anders met gericht vleermuisonderzoek met behulp van een bat detector (zie onderstaand kader).

In de clubgebouwen A en C (zie figuur 2) zijn geen geschikte openingen gevonden zodat ook gebouwbewonende soorten daar niet te verwachten zijn.

In clubgebouw B zijn wel diverse potentieel geschikte openingen gevonden die leiden naar dakbeschot en/of spouwruimte. Zodoende kan daar sprake zijn van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis. Het gaat om de boeiboorden van de kantine en oude kleedkamers. Geadviseerd wordt om hier nader onderzoek (gericht vleermuisonderzoek) naar uit te voeren in de daarvoor geëigende periode. Dergelijk vleermuisonderzoek is noodzakelijk om na te gaan of deze potentiële verblijfplaatsen daadwerkelijk door vleermuizen gebruikt worden. In onderstaande kaders wordt dit toegelicht.

Gericht vleermuisonderzoek

Vleermuisonderzoek wordt met behulp van een zogenaamde 'batdetector' uitgevoerd. Met dit apparaat kunnen de ultrasone geluiden van vleermuizen voor de mens hoorbaar gemaakt worden en kunnen verschillende soorten op naam worden gebracht. Vaste verblijfplaatsen kunnen vaak ook gelokaliseerd worden aan de hand van zichtwaarnemingen van in- en uitvliegende exemplaren.

Protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) in 2009 een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen, dat in maart 2010 is bijgewerkt. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van LNV) en de Zoogdiervereniging VZZ. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. De deskundigen van EcoGroen Advies baseren de te volgen inventarisatie op het protocol, maar stemmen de strategie en inzet telkens af op de omvang en complexiteit van de locatie.

In voorliggende situatie is ingeschat dat de locatie mogelijk de functie van kraamverblijfplaats én paarverblijfplaats kan hebben. In zo'n geval schrijft het protocol voor vleermuisonderzoek (zie kader) minimaal vier bezoeken voor. Twee nachtelijke bezoeken in de periode half mei/ half juli en twee nachtelijke bezoeken in augustus/ september. Op deze wijze wordt duidelijk in hoeverre de bebouwing fungeert als kraamverblijfplaats en paarverblijfplaats van vleermuizen, en wat de functionaliteit van de omgeving ten aanzien van vliegroutes en foerageergebied is.

- Twee nachtelijk bezoeken in de periode half mei/ half juli worden uitgevoerd om vast te stellen of de bebouwing door (andere) vleermuissoorten wordt gebruikt als vaste verblijfplaats (kraamkolonie/ zomerverblijf). Hierbij worden eventuele verblijfplaatsen gelokaliseerd en wordt de functie ervan bepaald. Tijdens deze bezoeken zullen tevens vliegroutes en foerageergebied in kaart worden gebracht.
- Twee nachtelijke bezoeken in augustus/september zullen zich richten op baltslocaties/ paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Paarverblijfplaatsen worden opgespoord door de inventarisatie van (invliegende) roepende mannetjes. Tijdens deze bezoeken kunnen tevens vliegroutes en foerageergebied in kaart worden gebracht.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen

maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Mogelijk maken lokaal voorkomende vleermuizen gebruik van de houtwallen en bebouwing als oriëntatiepunt tijdens verplaatsingen. In de nabije omgeving van het plangebied zijn echter tal van lijnvormige elementen aanwezig in de vorm van beplanting en bebouwing die als alternatief kunnen dienen. Van schade aan een onmisbare vliegroute is zodoende geen sprake.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Mogelijk wordt het onderzoeksgebied in de huidige situatie gebruikt als foerageerhabitat voor vleermuizen. Met name de randen van de bosstroken zijn waarschijnlijk in gebruik als foerageergebied. Door de bouw van de school zal het belang van het plangebied voor sommige soorten vermoedelijk afnemen, doordat er een toename plaatsvindt van verstoring door licht en geluid. Algemene soorten als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis zijn niet bijzonder lichtschuw en zullen naar verwachting langs de randen blijven foerageren.

Naar verwachting wordt het gebied door slechts enkele vleermuizen gebruikt als foerageerhabitat. Bovendien is er in de omgeving nog veel vergelijkbaar habitat voorhanden, zodat er naar verwachting geen sprake is van schade aan onmisbaar foerageergebied.

Overige zoogdieren

Binnen het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde zoogdiersoorten Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis, Huisspitsmuis en Egel te verwachten. In Stadskanaal zijn waarnemingen (waarneming.nl) bekend van de middelhoog beschermde Steenmarter (FFW tabel 2). Vaste verblijfplaatsen van Steenmarter bevinden zich doorgaans in gebouwen. Er zijn echter geen openingen in de gebouwen aangetroffen die Steenmarters toegang kunnen verschaffen en vaste verblijfplaatsen zijn zodoende niet in het plangebied te verwachten. Wel kan een Steenmarter mogelijk foeragerend worden aangetroffen. Andere juridisch zwaarder beschermde soorten worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht.

Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde (FFW tabel 1) kleine zoogdieren verloren kunnen gaan. Voor eventueel aanwezige tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Schade aan de aanwezige algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.4 Broedvogels

In augustus 2009 is door het Ministerie van LNV de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' uitgebracht, waarin voor een aantal kwetsbare vogelsoorten is aangegeven welke nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het betreft in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische

omstandigheden dat rechtvaardigen. In het plangebied zijn echter geen soorten aangetroffen waarvan de nestplaatsen en de functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn, en deze zijn op basis van de terreinkenmerken ook niet te verwachten.

Overige soorten

In de bosstroken zijn algemene broedvogels als Roodborst, Heggenmus, Tjiftjaf, Zanglijster, Zwartkop, Houtduif, Gaai, Merel en Winterkoning broedend te verwachten.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden zoals het kappen van bomen, die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart.

Voor de meeste van de aanwezige en te verwachten soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Houtduiven broeden soms tot half november.

Door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels, is het mogelijk verstoring of beschadiging van broedbiotopen van vogels te voorkomen.

3.5 Overige soortgroepen

De watergang rondom het plangebied wordt weliswaar niet aangetast door de plannen maar is desondanks onderzocht met een schepnet. Hierbij zijn ondanks intensief bemonsteren geen vissen of amfibieën gevonden. Op basis van de terreinkenmerken worden beschermde vissoorten hier niet verwacht.

Wel kan in de watergang beperkt voortplanting van algemene amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander worden verwacht. Verder kunnen amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander overwinterend worden aangetroffen in de strooisellaag van de bosstroken. Het betreft amfibieën die laag beschermd (FFW tabel 1) zijn en waarvoor bij ruimtelijke ingrepen automatisch vrijstelling geldt. Juridisch zwaarder beschermde soorten worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied.

Gezien de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens, wordt geconcludeerd dat er geen reptielen en beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn.

4 Geraadpleegde bronnen

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.

Dienst Regelingen (2009a) Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet

Dienst Regelingen (2009b) Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep

Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.

Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)

Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.

Natuurloket (www.natuurloket.nl).

Provincie Groningen (www.provinciegroningen.nl)

RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).

BIJLAGE

BIJLAGE I

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet (Ffwet) zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten (bijvoorbeeld het verstoren, beschadigen of vernielen van nesten, voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen) in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader).

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd¹. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna